

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**FİNANS EĞİTİMİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*****THE EFFECT OF FINANCE EDUCATION ON FINANCIAL
LITERACY: A RESEARCH FOR STUDENTS OF GİRESUN
UNIVERSITY***

Doç. Dr. Alper KARAVARDAR*
Öğr. Gör. Onur ŞEYRANLIOĞLU**

ÖZ

Finansal okuryazarlık, bireylerin sağlıklı finansal kararlar alabilmelerini sağlayan bilgi ve becerilerin bir kombinasyonu olup, finansal okuryazarlık düzeyi bireylerin aldıkları eğitime bağlı olarak farklılaşmaktadır. Bu araştırmanın amacı, farklı sayı ve içerikte finans konulu dersler alan lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Araştırma kapsamına Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümü ile Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Bankacılık ve Finans bölümünde öğrenim görmekte olan toplam 407 öğrenciye bir anket çalışması uygulanmıştır. Anket dokuz bölümden oluşmakta olup elde edilen verilerin analizi için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre finansal okuryazarlık genel başarı düzeyi yüzde 61,26 tespit edilmiş, öğrencilerin en başarılı oldukları alt kategorilerin bireysel bankacılık ve vergi konuları olduğu buna mukabil öğrencilerin en başarısız oldukları konunun yatırım olduğu görülmüştür. Ayrıca bazı soru alt kategorilerinde, öğrencilerin cinsiyetleri, bölümleri ve sınıfları ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Finansal Okuryazarlık, Finans Eğitimi, Finansal Bilgi.

* Giresun Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7330-4038>

** Giresun Üniversitesi Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Ulaştırma ve Lojistik Bölümü. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1105-4034>

ABSTRACT

Financial literacy is a combination of knowledge and skills that enable individuals to make sound financial decisions, and the level of financial literacy differs according to the education that individuals receive. The purpose of this research is to determine the factors affecting the financial literacy levels of undergraduate students who take courses on finance in different numbers and contents. Within the scope of the research, a questionnaire was applied to a total of 407 students studying in the Department of Business Administration in Giresun University Faculty of Economics and Administrative Sciences and in the Banking and Finance Department of Görele School of Applied Sciences. The questionnaire consists of nine parts and Mann Whitney U test was used for the analysis of the data obtained. According to the results of the research, the overall success level of financial literacy was determined as 61.26 percent, and it was observed that the sub-categories where the students were the most successful were individual banking and tax issues, whereas the subject where the students failed most was the investment. Also, in some question sub-categories, significant differences were found between students' gender, departments and classes, and financial literacy levels.

Keywords: Financial Literacy, Finance Education, Financial Information.

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin tahmin edilemez boyutlara geldiği günümüzde, bireylerin yatırım, tüketim ve tasarrufa yönelik alacağı finansal kararlarda büyük değişimler görülmektedir. Bu finansal kararlar, bireyi ekonomik ve sosyal açıdan etkilerken, aynı zamanda bireyin yaşadığı bölgeyi, ülkenin ekonomik aktivitesini ve küresel ekonomiyi de etkiler duruma gelmiştir. Bu etkileşim bireyin doğru finansal kararlar almasını gerektirmektedir. Bireyin finans altyapısının finansal kararlarını alması için gereken seviyede olması yeterlidir ve finansal okuryazarlık bu noktada devreye girmektedir (Demir, Kaderli ve Özdemir, 2016, s.1). Bireyin finansal okuryazar olması, bireyin finans alanında bir uzman veya profesyonel olduğu anlamına gelmemekte, kendisine ve ailesine yetecek düzeyde finansal bilgi ve alışkanlıklara sahip olması yeterlidir. Finansal sistemin işleyişini kavrayabilen, parasını iyi yönetebilen, finansal plan yapabilen, finansal kurum ve kişilerle iyi iletişim kurabilen bir birey finansal bilgi, beceri, tutum ve davranışlara sahip olduğu söylenebilir (Gökmen, 2012, s. 23-24).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) finansal okuryazarlığı, sağlam finansal kararlar almak ve bireysel finansal refahı sağlamak için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların bir kombinasyonu şeklinde tanımlamaktadır (OECD/INFE, 2012, s. 2). Bireyin, finansal okuryazarlık tanımında da yer alan farkındalığa, bilgiye, beceriye, tutum ve davranışlara sahip olabilmesi için belirli bir seviyede finans altyapısına sahip olması gerekir. Bu finans alt yapısı da ancak finansal eğitimler ile sağlanabilir.

Finansal eğitim, bireylere finansal piyasalar, finansal kurumlar ve yatırım araçları ile ilgili bilgileri sağlarken, aynı zamanda bu bilgileri kavrama, değerlendirme ve kullanma yeteneğinin geliştirilmesini de kapsamaktadır (Özçam, 2006, s. 2).

Finansal eğitim, ailede başlayan öğrenim hayatında devam eden ve bireyin iş hayatına katılım ile birlikte finansal bilgilerini pekiştirdiği bir eğitim sürecidir. Finansal okuryazarlık kavramı ise, finansal eğitim sonucu bu bilgilerin ve farkındalığın davranış kalıplarına dökülmesidir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık ancak edinilecek finansal eğitimle olabilmektedir. Finansal eğitim, tüm dünyada genellikle üniversite düzeyinde verilen dersler aracılığıyla kazandırılmakta ve finansal okuryazarlık alanında yapılan çalışmalar da büyük ölçüde üniversite öğrencileri üzerine yoğunlaşmaktadır. Günümüzde artık iş hayatına katılanların büyük bir kısmının üniversite mezunu olduğu kabul edilecek olursa, finansal okuryazar olmada üniversite seviyesinde verilen finansal eğitimlerin ciddi rolünün olduğu söylenebilir. Bir diğer önemli husus ise, üniversitelerin ön lisans ve lisans programları kapsamında verilen finans eğitimlerinin bireylerin finansal okuryazarlık seviyesine yaptığı olumlu katkıların araştırılmasıdır (Sevim, 2019, s. 151-160).

Bu araştırmanın amacı, lisans seviyesindeki üniversite öğrencilerinin almakta oldukları finansal eğitim ile bağlantılı edinmiş oldukları finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesidir. Bu amaca yönelik Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme bölümü öğrencileri ile Giresun Üniversitesi Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (UBYO) Bankacılık ve Finans bölümü öğrencileri çalışmaya dâhil edilmiş, anket tekniği uygulanmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Son yıllarda finansal okuryazarlık araştırmalarının sayısında bir artış görölmekte ve özellikle bu araştırmalar çeşitli denek grupları üzerine uygulanmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, lisans düzeyinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin örneklem olarak alındığı yurtiçi ve yurtdışı finansal okuryazarlık araştırmaları incelenmektedir.

Temizel ve Bayram (2011), Anadolu Üniversitesi İİBF öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık çalışmasında, öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı gördüklerini tespit etmiştir. Öğrenciler, finansal ve ekonomik gelişmeleri takip ettikleri kaynakların başında internet ve televizyonun geldiği ve bu bilgilerin öğrenildiği temel kaynağın ise aile olduğunu belirtmişlerdir.

Er, Temizel, Özdemir ve Sönmez (2014), araştırmalarında İstanbul, Bursa ve Eskişehir’de bulunan beş devlet üniversitesinde finansal kavramları ve teknikleri tanıma imkanı daha yüksek olan İİBF öğrencilerini ve sayısal analizlerin eğitim içeriğinde daha fazla yer aldığı Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarını karşılaştırmıştır. Üniversite öğrencilerinin aldıkları eğitim alanları ile finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmada, öğrencilerin yüzde 31,7’sinin yüksek, yüzde 30,1’inin orta ve yüzde 16’sının düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu gözlenmiştir.

Ergün, Şahin ve Ergin (2014), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İİBF İşletme bölümü öğrencilerine yönelik yapılan finansal okuryazarlık çalışmasında, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf, anne ve babalarının eğitim durumları, not ortalamaları ile finansal okuryazarlık dereceleri arasında anlamlı bir bağlantı bulunamadığı gözlenmiştir.

Alkaya ve Yağlı (2015), çalışmalarında amaçlarının Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF İşletme bölümü öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını belirlemek olarak açıklamışlardır. Analizlerin sonucunda, finansal tutum ile finansal davranış arasında pozitif bir ilişki olduğu, öğrencilerin olumlu finansal tutum ve davranış sergiledikleri ancak öğrencilerin finansal bilgi açısından yeterli seviyede olmadıkları gözlenmiştir.

Özen ve Kaya (2015), araştırmalarında Uşak Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan 521 öğrencinin finansal okuryazarlık seviyesinin ölçümü ve müfredatlardaki finansal içerikli derslerin okuryazarlık seviyesi üzerindeki etkisini amaçlamışlardır. Analizler sonucu, öğrencilerin başarı puanı yüzde

40,68 olarak ölçülmüştür. Finansal okuryazarlık seviyesi finans öğretimi bulunan akademik birimlerde diğerlerine göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Bir diğer sonuç ise, kadınların okuryazarlık seviyesinin erkeklere göre yüksek oluşudur.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015), Gaziantep Üniversitesi'nde lisans düzeyinde çeşitli fakültelerde öğrenim gören 480 öğrenciye yapmış oldukları finansal okuryazarlık seviyelerinin tespitine yönelik çalışmada, öğrencilerin genel seviyesi yüzde 48 olarak belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi kadın öğrencilere oranla daha yüksek çıkmıştır. İnternet bankacılığı ve kredi kartı kullanımının bu seviyeyi etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla bilgi seviyesinin yüksek olduğu alanın bireysel bankacılık olduğu, en az bilgi sahibi oldukları alanın ise yatırım konusu olduğu görülmüştür. En yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip fakülte ise İİBF olmuştur.

Tuna ve Ulu (2016), Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme bölümü öğrencilerine yönelik yapılan finansal okuryazarlık çalışmasında, erkeklerin seviyesinin kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, finansal bilgi düzeyi öğrenim türleri olan örgün öğretim ile ikinci öğretim arasında anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Ayrıca yaş grubu açısından 23-25 yaş aralığında öğrenciler finansal okuryazarlık seviyeleri bakımından daha başarılı oldukları görülmüştür.

Şamiloğlu, Kahraman ve Bağcı (2016), Erciyes Üniversitesi'nde yoğun finans dersleri alan 100 işletme bölümü öğrencisi ile 100 diğer bölüm öğrencilerinden alınan örnekleme finansal okuryazarlık seviyesi çalışması yapılmıştır. Analiz sonucu, işletme bölümü öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerinden; erkeklerin ise kadınlardan daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Barış (2016), Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF öğrencilerine yönelik yapılan finansal okuryazarlık çalışmasında, finansal okuryazarlık düzeyi ile bütçeleme davranışları arasında anlamlı farklılıkların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların temel düzey finans bilgilerinin düşük olmadığı ama ileri bir seviyede de olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kadın öğrencilerin erkeklere oranla finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Başarır ve Sarıhan (2017), Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi İİBF ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerine yönelik 407 örneklem alınarak yapılan çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyesi yüzde 58 bulunmuştur. Öğrencilerin en başarılı oldukları alan bireysel bankacılık

olurken, en başarısız oldukları ise finansal matematik olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla daha başarılı olduğu bu çalışmada, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ile finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılaşma görülmekte iken öğrenim türü açısından anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir.

Çinko, Avcı, Ergün ve Tekçe (2017), Marmara Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin finansal bilgi, davranış ve tutum boyutunda tespiti amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, ekonomi ve finans ağırlıklı dersler bulunan bölüm öğrencilerinin daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, finansal bilgi düzeyinin belirlenmesine yönelik sorulan sorulara öğrenciler yüzde 56 oranında doğru cevap vermişlerdir.

Demirkol ve Erduru (2017), Harran Üniversitesi İİBF dördüncü sınıf öğrencilerine yönelik yapmış oldukları finansal okuryazarlık seviyesi araştırmasında, öğrencilerin muhasebe ve finans derslerine ilişkin okuryazarlıklarının yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Kocabıyık ve Teker (2018), 708 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleşen finansal okuryazarlık seviyesi araştırması Süleyman Demirel Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha başarılı bir okuryazarlık seviyesi gösterirken, bölüm bazında bakıldığında İİBF öğrencilerinin diğer bölümlere göre daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Yılmaz Contuk (2018), çalışmasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İİBF İşletme bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörleri incelemiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin büyük kısmının temel düzeyde finans bilgisine sahip olduğu ancak ileri seviyede finans bilgilerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Karakoç ve Yeşildağ (2019), Ege Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin uygulamalı bilimler yüksekokullarında öğrenim gören 697 öğrenci üzerinde bir finansal okuryazarlık seviyesi tespiti yapılmıştır. Analizler sonucu, finansal okuryazarlık genel başarı seviyesi yüzde 60 olmuştur. Öğrencilerin en başarılı olduğu konu bireysel bankacılık olurken, matematik ve faiz hesaplamaları konusunda daha düşük seviyede kalmıştır. Finansal eğitim süresi ile finansal okuryazarlık bilgi seviyesinin birbirine paralel olarak dördüncü sınıf öğrencilerinin daha başarılı olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha başarılı olduğu da gözlemlenmiştir.

Gümüş ve Pailer (2019), Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF İşletme bölümü birinci ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören öğrencilere

yönelik yapılan finansal okuryazarlık çalışmasında araştırmacılar temel amaçlarının, finans eğitimi başarı ile tamamlamış öğrenciler ile finans eğitimi almamış öğrenciler arasındaki finansal okuryazarlık bilgi, algı ve davranış farklılıklarını ölçmek olarak belirlemişlerdir. Araştırma sonucunda, finans dersi alma durumunun finansal bilgi üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Yurtdışı literatür çalışmaları incelendiğinde; Danes ve Hira (1987), Iowa State Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin tespitine yönelik çalışmada, erkeklerin kadınlara göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, anket çalışmasına katılan üst sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Volpe, Chen ve Pavlicko (1996), 454 üniversite öğrencisinin yatırıma ilişkin finansal okuryazarlık seviyesinin ölçümünü amaçlayan çalışmada öğrencilerin finansal yatırım bilgilerinin düşük seviyede olduğu saptanmıştır. Araştırmada ayrıca, finansal okuryazarlık düzeyi açısından erkeklerin kadınlara göre, işletme programlarının işletme dışı programlara göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Chen ve Volpe (1998), 924 üniversite öğrencisini dâhil ettikleri finansal okuryazarlık çalışmasında öğrencilerin yüzde 53'ü anket sorularına doğru cevap vermiştir. Ayrıca, kadın öğrencilerin, alt sınıflarda ve işletme dışı bölümlerde öğrenim görenlerin, iş tecrübeleri olmayan ya da az olanların ve 30 yaş altındaki öğrencilerin düşük seviyede finansal okuryazar oldukları saptanmıştır.

Beal ve Delpachitra (2003), Avustralya'da birinci sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık seviyelerinin tespitine yönelik çalışmada öğrencilerin finansal konularda seviyelerinin düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca, iş deneyimine sahip olan ve gelir düzeyi yüksek öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Jorgensen (2007), tez çalışmasında üniversite öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarının ebeveyn ve akranlarından etkilenme durumlarını incelemiştir. Analiz sonucu, öğrencilerin finansal bilgilerinin ve buna bağlı finansal tutum ve davranışlarının düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Robb ve Sharpe (2009), Midwestern Üniversitesi'nde 6250 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada finansal bilgi seviyesi ile kredi kartı borçlanma davranışları incelenmiştir. Analiz sonucunda, finansal bilgi

seviyesi yüksek olan öğrencilerin kredi kartı borçlanmalarının daha dengeli olduğu tespit edilmiştir.

Mckenzie (2009), tez çalışmasında öğrencilerin çoğunluğunun finansal okuryazarlık düzeyi yüksek, ortalama finansal okuryazarlık puanı yüzde 72.56 ve işletme dalında okuyan öğrencilerin işletme dalı dışındaki öğrencilere göre önemli ölçüde daha iyi performans gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca, finansal okuryazarlık düzeyi ile kredi kartı borcu veya öğrenci kredisi borcu arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir.

Cull ve Whitton (2011), yapmış oldukları çalışmaya işletme, sanat, eğitim ve beşeri bilimler alanında öğrenim gören öğrencileri dâhil ederek finansal okuryazarlık çalışması yürütmüşlerdir. Çalışmada, finans eğitimi alan işletme öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin diğer finans eğitimi almayan bölümlere göre düşük kalması dikkat çekici bir sonuçtur.

Ansong ve Gyensare (2012), Gana’da bir devlet üniversitesinin 250 lisans ve lisansüstü öğrencisine finansal okuryazarlıkları demografik faktörlerle olan ilişkisi incelenmiştir. Özellikle yaş ve iş deneyiminin arttığı öğrencilerde finansal okuryazarlık seviyesinin yükseldiği tespit edilmiştir. Ayrıca, annenin eğitim seviyesi ile öğrencilerin finansal okuryazarlığı pozitif korelasyon göstermiştir.

Aggarwal ve Gupta (2014), araştırmalarında demografik faktörlerin genel finansal farkındalığa etkisini ve ticari bir alanda öğrenim görmeyen diğer ticari olmayan alanlara oranla finansal farkındalığı teşvik edip etmediğini incelemişlerdir. 148 öğrencinin katılım gösterdiği araştırma sonucunda, ticari bir disiplinde öğrenim görmeyen öğrencilerin finansal okuryazarlığı seviyesini olumlu etkilediği belirlenmiştir. Erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde finansal farkındalığa sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca etkin, işbirlikçi ve ulusal finansal eğitim çerçevesi geliştirmek için ebeveynler, eğitimciler, finansal kurumlar ve politika yapımcılar arasında daha fazla diyalogun geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Thapa ve Nepal (2015), Nepal’de 436 üniversite öğrencisi denek alınarak yapılan çalışmada, demografik faktörlerin, eğitimsel ve kişisel özelliklerin finansal okuryazarlık seviyesi üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Analiz sonuçlarında, öğrencilerin çoğunun temel düzeyde finansal bilgiye sahip olduğunu, ancak kredi, vergiler, hisse senedi piyasası, finansal tablo ve sigorta konularını anlamada yetersiz olduklarını göstermektedir.

Kozina ve Ponikvar (2015), Ljubljana Üniversitesi'nde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada örnekleme giren öğrenciler İktisat ve Eğitim fakültelerinden seçilmiştir. İlgili çalışma, öğrencilerin mali durumlarını ve genel finansal okuryazarlıklarını nasıl yönettikleri hakkında bir fikir vermesi amacı ile yapılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde, programlarında ekonomi-finance dersleri bulunan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik/finansal alanlarda derslere katılımın finansal okuryazarlığı arttırmada ve edinilen finansal bilgiyi uygulamaya aktarmada etkili olduğu belirtilmiştir.

Karaa ve Kuğu (2016), 1119 üniversite öğrencisinin örnekleme alındığı çalışmada, temel amaç olan finansal okuryazarlık ölçümünün yanı sıra sosyal medya kullanımı ile finansal okuryazarlık seviyesi arasındaki ilişki de incelenmiştir. Ünlü iktisatçıların sosyal medya sayfalarını veya hesaplarını takip etmek, finans ders materyallerinin kullanılması ve finansal ve ekonomik konularda paylaşımlarda bulunmanın finansal okuryazarlığı arttırdığı tespit edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI, ÖRNEKLEMİ, YÖNTEMİ VE KULLANILAN HİPOTEZLER

Bu bölümde; yapılan araştırmanın amacı, kapsamı, örnekleme kümesi, araştırmada kullanılan yöntemler ve araştırmada sınanan hipotezler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, lisans seviyesindeki üniversite öğrencilerinin almakta oldukları finansal eğitim ile bağlantılı edinmiş oldukları finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, finansal eğitim almakta olan üniversite öğrencilerinin temel seviyede ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar bilgisi, yatırım konusundaki farkındalıkları, basit seviyede vergi ve mevzuat bilgileri ve son olarak finansal matematik bilgileri konusunda göstermiş oldukları benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Giresun Üniversitesi İİBF İşletme bölümü ve Giresun Üniversitesi Görele UBYO Bankacılık ve Finans bölümü olmak üzere

bu iki bölümde öğrenim görmekte olan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Bu evrenden yargısal örnekleme yöntemi ile örneklem olarak 426 öğrenci seçilmiştir. İlgili çalışmada eksik ve hatalı cevap verilen anketler elenerek 407 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiştir.

Evren olarak kabul edilen iki bölümün üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören toplam öğrenci sayısının 500 ile 750 arası olduğu tahmin edilmektedir. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) çalışmalarında yer alan evren bilinirliğinde kuramsal örneklem büyüklükleri tablosuna göre, 750 birim olan bir evrenden kabul edilebilecek %5 örneklem hatası ve %95 güven düzeyinde 254 örneklem sayısı yeterlidir. Bu çalışmaya dâhil edilen öğrenci sayısı 407 olup, %95 güven düzeyinde örneklem kütlesi kabul edilebilir seviyededir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacına yönelik veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için anket formu Kılıç vd. (2015) çalışmasından uyarlanmıştır.

İlgili anket dokuz bölümden oluşmaktadır. İlk sekiz bölüm öğrenim görmüş oldukları üniversitede almış oldukları finansal eğitim ile bağlantılı finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşmakta iken, dokuzuncu bölümde ise öğrenci profilini ortaya koyacak bir takım demografik sorular içermektedir. Anketteki sekiz bölümde; ilk bölümün temel düzeyde ekonomi ve finans, ikinci bölümde bireysel bankacılık, üçüncü bölümde emeklilik ve sigortacılık, dördüncü bölümde finansal tablolar, beşinci bölümde yatırım, altıncı bölümde vergi ve mevzuat, yedinci bölümde bir adet majör para birimlerine ilişkin güncel kur sorusu ve sekizinci bölümde ise matematik ve faiz hesaplamalarını içeren sorular yer almaktadır. Çalışmanın ilk altı bölümünde öğrencilere ‘‘Doğru’’, ‘‘Yanlış’’ ve ‘‘Fikrim Yok’’ şeklindeki cevaplardan birini vermeleri, yedinci ve sekizinci bölümlerde ise çoktan seçmeli cevaplardan birini vermeleri istenmiştir. Çalışmanın dokuzuncu bölümü olan demografik sorularda öğrencinin cinsiyeti, yaşı, bölüm, sınıfı, öğrenim türü, babasının ve annesinin eğitim durumu, kredi kartı kullanımları, bireysel emeklilik sistemine dahil olup olmadıkları ve internet bankacılığı kullanımları yer almaktadır.

Anket tekniği ile elde edilen veriler SPSS 23 paket programı ile analiz edilmiştir. Güvenilirlik analizi (Cronbach’s Alpha) yapılarak başlanılan analizde, betimleyici analizler kapsamında frekans ve yüzde analizleri

ile devam edilmiştir. Verilerin normal dağılımının incelendiği bir sonraki aşamada Kolmogorov-Smirnov (K-S) testinden yararlanılmıştır ve verilerin normal dağılım göstermemesi sebebi ile parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, öğrenim türleri ve sınıfları gibi demografik özelliklerine ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U ile sekiz soru grubu bazında test edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmada sırası ile aşağıdaki hipotezlerin test edilmesi amaçlanmıştır.

H₁: Öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Öğrencilerin öğrenim türleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Güvenilirlik Analizi

Araştırmada ilk önce kullanılan anketin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucu Cronbach's Alpha değeri 0,692'dir. Bu Cronbach's Alpha katsayısının 0,60 ile 0,80 arasında olması ölçeğin oldukça güvenilir bir kategoride olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2010, s. 405).

4.2. Demografik Bulgular

Ankete katılan öğrenciler demografik özellikleri incelendiğinde; öğrencilerin 212'si (%52,1) erkek, 195'i (%47,9) kadındır. Ankete katılımı cinsiyet açısından bir denge söz konusu olduğu söylenebilir. Yaş açısından bakıldığında 19-24 yaş arası öğrenci sayısı 378, 25 yaş ve üzeri öğrenci sayısı 29 adettir. Giresun Üniversitesi Görele UBYO Bankacılık ve Finans bölümünden araştırmaya dâhil olan öğrenci sayısı 233 (%57,2) iken, aynı üniversitede İİBF İşletme bölümü 174 (%42,8) öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. İlgili çalışmada öğrenciler yargısal örnekleme yöntemi ile seçilmiş ve belirli sayıda finansal eğitim almış öğrenciler seçilerek çalışma üçüncü ve dördüncü

sınıflarda öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Üçüncü sınıftan 116 (%28,5), dördüncü sınıftan 291 (%71,5) öğrenci ankete katılmıştır. Öğrenim türü açısından yapılan bir değerlendirme de ise, ankete katılan öğrencilerin 225'i (%55,3) örgün, 182'si (%44,7) ikinci öğretimde okumaktadır. Baba öğrenim durumu sorulduğunda yüzde 50,6 oranında ilköğretim seviyesi ve aynı şekilde anne öğrenim durumunda ise yüzde 61,9 oranında ilköğretim öğrenim durumu baskındır.

Tablo 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		Öğrenci Sayısı (Frekans-n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	212	52,1
	Kadın	195	47,9
Yaş	19-24	378	92,9
	25 ve üzeri	29	7,1
Bölüm	Bankacılık ve Finans	233	57,2
	İşletme	174	42,8
Sınıf	3. sınıf	116	28,5
	4. sınıf	291	71,5
Öğrenim Türü	Örgün Öğretim	225	55,3
	İkinci Öğretim	182	44,7
Baba Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil	9	2,2
	İlköğretim	206	50,6
	Lise	92	22,6
	Üniversite	89	21,9
	Lisansüstü	11	2,7
Anne Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil	32	7,9
	İlköğretim	252	61,9
	Lise	82	20,1
	Üniversite	34	8,4
	Lisansüstü	7	1,7
Toplam		407	100

Araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımları ve bireysel emeklilik sistemine dahil olmaları açısından inceleme yapıldığında Tablo 2'ye göre; kredi kartı kullananların oranı yüzde 63,88 (260 öğrenci) olurken, internet bankacılığında ise yüzde 90,41 (368 öğrenci) ile

yüksek oranda bir kullanım mevcuttur. Bireysel emeklilik sistemine yüzde 12,03 (49 öğrenci) oranında düşük bir katılım söz konusudur.

Tablo 2. Kredi Kartı, İnternet Bankacılığı Kullanımları ve Bireysel Emeklilik Sistemine Katılımın Sınıflara ve Bölümlere Göre Dağılımı

	Kredi kartı kullanıyor musunuz?		Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?		İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Bölüm						
Bankacılık ve Finans	144	89	27	206	219	14
İşletme	116	58	22	152	149	25
Toplam	260	147	49	358	368	39
Sınıf						
3. sınıf	67	49	14	102	106	10
4. sınıf	193	98	35	256	262	29
Toplam	260	147	49	358	368	39

4.3. Demografik Özellikler Açısından Ortalama Başarı Puanı Hesabı

Ankete katılım gösteren öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, sınıf, öğrenim türleri, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımlarına göre ankete verdikleri doğru cevaplar üzerinden başarı puanları oluşturulmuştur. Bu başarı puanı hesaplamasında yanlış cevaplar “0”, doğru cevaplar “1” olarak alınmıştır. Çalışmanın analiz bölümündeki tüm testlerde ortalama başarı yüzdeleri kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan soru grupları ve kısaltılmış kodları şu şekildedir:

TDEF: Temel Ekonomi ve Finans soru grubu

BB: Bireysel Bankacılık soru grubu

ES: Emeklilik ve Sigortacılık soru grubu

FT: Finansal Tablolara soru grubu

Y: Yatırım soru grubu

VM: Vergi ve Mevzuat soru grubu

33.Soru: Anketteki 33. Soru; “Amerikan Doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?”

MFH: Matematik ve Faiz Hesaplamaları soru grubu

Tablo 3. Demografik Özelliklere Göre Ortalama Başarı Puanları

TDEF	Ortalama Başarı Puanları (100 üzerinden)									
	BB	ES	FT	Y	VM	33. Soru	MFH	Genel Başarı Puanı		
Genel değerlendirme	60	74	64	66	41	74	54	53	61,26	
Cinsiyet	Erkek	62	78	63	66	42	75	77	58	63,68
	Kadın	57	69	64	67	40	74	29	47	58,37
Bölüm	Bankacılık ve Finans	60	74	64	66	41	74	53	53	61,24
	İşletme	54	72	60	65	36	73	68	50	58,26
Sınıf	3. Sınıf	62	72	65	63	40	71	42	52	60,29
	4. Sınıf	59	74	63	68	42	75	59	53	61,50
Öğrenim Türü	Örgün Öğretim	60	74	63	67	41	73	55	54	61,29
	İkinci Öğretim	59	73	65	66	42	76	53	51	61,08
Kredi Kartı Kullanımı	Evet	60	75	63	66	41	76	57	53	61,58
	Hayır	58	72	64	67	42	72	48	52	60,26
İnternet Bankacılığı Kullanımı	Evet	60	75	64	66	42	75	55	53	61,68
	Hayır	52	67	63	66	39	71	46	49	57,03

Ankete katılan öğrencilerin verdikleri doğru cevaplar üzerinden oluşturulan finansal okuryazarlık genel başarı seviyeleri yüzde 61,26'dır. Genel değerlendirmede öğrencilerin yüzde 74 oranında en başarılı oldukları alt kategoriler bireysel bankacılık ile vergi ve mevzuattır. Öğrencilerin en başarısız oldukları alan ise yüzde 41 ile yatırım soru grubu olmuştur.

Cinsiyet açısından bir inceleme yapılırsa, erkek öğrencilerin genel başarı skorunun yüzde 63,68, kadınların ise yüzde 58,37 olduğu görülmektedir. Bu durum genel değerlendirmede erkekler öğrencilerin kadınlara göre daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu sonuç literatürdeki Danes ve Hira (1987), Volpe vd. (1996), Chen ve Volpe (1998), Aggarwal ve Grupta (2014), Kılıç vd. (2015), Tuna ve Ulu (2016), Şamiloğlu vd. (2016), Başarır ve Sarıhan (2017), Kocabıyık ve Teker (2018), Karakoç ve Yeşildağ (2019)

çalışmalarındaki sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Kadınlar ise emeklilik ve sigortacılık ile finansal tablolar soru kategorilerinde erkeklere göre başarı skorları daha yüksektir.

Bölümler bazındaki incelemede ise, bankacılık ve finans bölümü öğrencilerinin genel başarı skoru yüzde 61,24, işletme bölümü öğrencilerinin ise yüzde 58,26 olduğu görülmektedir. Bankacılık ve finans bölümü öğrencileri 33. anket sorusu olan ‘‘Amerikan Doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?’’ sorusu dışındaki tüm gruplarda işletme bölümüne göre başarı skoru daha yüksektir. Tablo 4’te Bankacılık ve Finans ile İşletme bölümlerinin finansal eğitim ile ilişkili dersleri incelendiğinde (ekonomi, hukuk ve muhasebe ile ilişkili dersler değerlendirmeye alınmamıştır); 4 yıllık lisans eğitimi boyunca finansal eğitimle ilişkili Bankacılık ve Finans bölümünün 23 adet ders, işletme bölümünün ise 9 adet dersin müfredatlarında olduğu görülmektedir. Bu durum finansal eğitimle ilişkili verilen ders sayısı arttıkça, finansal okuryazarlık başarı seviyesinin yükseldiği şeklinde yorumlanabilir. Finansal okuryazarlık literatüründe Volpe vd. (1996), Chen ve Volpe (1998), Mckenzie (2009), Cull ve Whitton (2011), Aggarwal ve Gupta (2014), Kozina ve Ponikvar (2015), Er vd. (2014), Özen ve Kaya (2015), Kılıç vd. (2015), Şamiloğlu vd. (2016), Çinko vd. (2017), Kocabıyık ve Teker (2018), Gümüş ve Pailer (2019)’un çalışmaları finansal eğitimle ilişkili derslerin bulunduğu bölümlerin finansal okuryazarlık başarı seviyesinin daha yüksek olduğu şeklindedir.

Tablo 4. Bankacılık ve Finans ile İşletme Bölümlerinin Finansal Eğitim ile İlişkili Dersleri

Bankacılık ve Finans	Bankacılık ve Finans	Bankacılık ve Finans	İşletme
Finansal Yönetim I	İslami Finans	Kredi Derecelendirme	Finansal Yönetim I
Finansal Yönetim II	Sigortacılık	Finansal Hizmet Pazarlaması	Finansal Yönetim II
Temel Finans Matematiği	Para Banka Kavram ve İlkeleri	Menkul Kıymet Değerleme	İşletme Sermayesi Yönetimi
İleri Finans Matematiği	Temel Bankacılık Hizmetleri ve Ürünleri	Vadeli İşlemler ve Risk Yönetimi	Muhasebe Denetimi ve Mali Tablolar Analizi
Finansal Piyasalar ve Kurumlar	Dış Ticaret İşlemleri ve Finansman	Gayrimenkul Değerleme	Sermaye Piyasası Analizleri
Sermaye Piyasası Araçları I	Kredi Politikası ve Yönetimi		Yatırım Projeleri Analiz
Sermaye Piyasası Araçları II	Türk Bankacılık Sistemi		Sermaye Piyasası ve Finansal Kurumlar
Finansal Tablolar Analizi	Merkez Bankacılığı		Finansal Krizler Tarihi
Uluslararası Finans ve Bankacılık	Portföy Yönetimi ve Analizi		Modern Finansal Teknikler

Kaynak: <https://ubs.giresun.edu.tr/ogrenci/ebp/tr/index.html>

Öğrenciler sınıfları açısından karşılaştırıldığında, dördüncü sınıfların genel başarı skorunun yüzde 61,50, üçüncü sınıfların ise yüzde 60,29 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin finansal eğitim ile alakalı aldıkları ders sayısı arttıkça finansal okuryazarlık genel başarı skorunun yükseldiği yorumu yapılabilir. Aynı şekilde bu sonuç literatürdeki Danes ve Hira (1987), Chen ve Volpe (1998), Er vd. (2014), Alkaya ve Yağlı (2015), Çinko vd. (2017), Karakoç ve Yeşildağ (2019) ve Gümüş ve Pailer (2019) çalışmaları ile desteklenmektedir.

Öğrenim türleri kıyaslandığında, örgün öğretimdeki öğrencilerin genel başarı skorunun yüzde 61,29, ikinci öğretimdeki ise yüzde 61,08 olduğu görülmektedir. Öğrenim türleri arasındaki başarı skor farkının az olmasına rağmen, örgün öğretimdeki öğrencilerin başarı skorları daha yüksektir. Ankete katılım gösteren öğrencilerin kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımları karşılaştırıldığında, kredi kartı kullananların başarı skorunun (%61,58), kredi kartı kullanmayan öğrencilerin başarı skorundan (%60,26) yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde internet bankacılığı kullanan öğrencilerin başarı

skorunun (%61,68), internet bankacılığı kullanmayan öğrencilerin başarı skorundan (%57,03) daha yüksektir. Kredi kartı ve internet bankacılığı kullanan öğrencilerin daha finansal okuryazar oldukları söylenebilir.

4.4. Verilerin Normallik Testi

Araştırmanın bu bölümünde, verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini bulmak için sık kullanılan normallik testlerinden birisi olan Kolmogorov-Smirnov (K-Z) testinden yararlanılmıştır. Araştırmalarda gözlem sayısının 29'dan az olduğu durumlarda Shapiro-Wilk testi, 29 ve daha üzeri olduğu durumlarda ise Kolmogorov-Smirnov (K-Z) testi önerilmektedir (Kalaycı, 2010, s.10). Araştırmada veri sayısı 407 olduğu için Kolmogorov-Smirnov (K-Z) testi kullanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov (K-Z) testinde Sig. ile gösterilen Asymp. Sig (anlamlılık) p değerinin 0,05'ten büyük olması normalliğin sağlandığı anlamına gelmektedir (Can, 2014, s.89). Ancak Tablo 5'te anket soru gruplarının sig. değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu ve verilerin normal dağılım göstermediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda farklılık hipotezlerinin testine yönelik yapılacak testlerde alt grup değişken sayıları dikkate alınarak Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır.

Tablo 5. Verilerin Normallik Testi Sonuçları

Anket Soru Grupları	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF)	,166	407	,000	,956	407	,000
Bireysel Bankacılık (BB)	,204	407	,000	,906	407	,000
Emeklilik ve Sigortacılık (ES)	,203	407	,000	,904	407	,000
Finansal Tablolar (FT)	,253	407	,000	,877	407	,000
Yatırım (Y)	,164	407	,000	,931	407	,000
Vergi ve Mevzuat (VM)	,248	407	,000	,845	407	,000
33.Soru	,362	407	,000	,634	407	,000
Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH)	,171	407	,000	,919	407	,000

4.5. Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyeleri İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik Mann Whitney U testi anket soru grupları bazında test edilmiş ve sonuçlar Tablo 6’da yer almaktadır. Sonuçlara göre Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF) ($p=,015$, $p<,05$), Bireysel Bankacılık (BB) ($p=,000$, $p<,05$), 33. Soru ($p=,000$, $p<,05$) ve Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH) ($p=,000$, $p<,05$) anket soru gruplarında cinsiyete göre farklılık bulunmaktadır. Diğer anket soru gruplarında öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H_1 hipotezi, Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF), Bireysel Bankacılık (BB), 33. Soru ve Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH) soru alt gruplarına göre kabul edilmektedir. H_1 hipotezinin kabul edildiği bu soru alt gruplarından sıra ortalamaları dikkate alınarak finansal okuryazarlık seviyeleri açısından erkeklerin kadınlara göre başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyesinin Cinsiyete Göre Farklılığının Analizi

Anket Soru Grupları	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF)	Erkek	212	217,32	46072,00	17846,00	,015
	Kadın	195	189,52	36956,00		
Bireysel Bankacılık (BB)	Erkek	212	226,71	48063,50	15854,50	,000
	Kadın	195	179,31	34964,50		
Emeklilik ve Sigortacılık (ES)	Erkek	212	200,03	42405,50	19827,50	,458
	Kadın	195	208,32	40622,50		
Finansal Tablolar (FT)	Erkek	212	202,87	43008,00	20430,00	,830
	Kadın	195	205,23	40020,00		
Yatırım (Y)	Erkek	212	207,92	44079,50	19838,50	,470
	Kadın	195	199,74	38948,50		
Vergi ve Mevzuat (VM)	Erkek	212	206,69	43817,50	20100,50	,611
	Kadın	195	201,08	39210,50		

33.Soru	Erkek	212	251,42	53302,00	10616,00	,000
	Kadın	195	152,44	29726,00		
Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH)	Erkek	212	228,29	48398,00	15520,00	,000
	Kadın	195	177,59	34630,00		

4.6. Bölüm ile Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyeleri İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik Mann Whitney U testi anket soru grupları bazında test edilmiş ve sonuçlar Tablo 7’de yer almaktadır. Sonuçlara göre Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF) ($p=,000$, $p<,05$), Emeklilik ve Sigortacılık (ES) ($p=,004$, $p<,05$), Yatırım (Y) ($p=,000$, $p<,05$) ve 33. Soru ($p=,000$, $p<,05$) anket soru gruplarında öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre farklılıklar bulunmaktadır. Diğer anket soru gruplarında öğrencilerin bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H_2 hipotezi, Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF), Emeklilik ve Sigortacılık (ES), Yatırım (Y) ve 33. Soru alt gruplarına göre kabul edilmektedir. Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF), Yatırım (Y) ve Emeklilik ve Sigortacılık (ES) soru alt gruplarında sıra ortalamalarına göre Bankacılık ve Finans bölümü öğrencileri İşletme bölümü öğrencilerine göre daha başarılıdır. 33. Soru bazında ise İşletme bölümü öğrencileri, Bankacılık ve Finans bölümü öğrencilerine oranla daha başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 7. Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyesinin Bölüme Göre Farklılığının Analizi

Anket Soru Grupları	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF)	Bankacılık ve Finans	233	232,64	54206,00	13597,00	,000
	İşletme	174	165,64	28822,00		
Bireysel Bankacılık (BB)	Bankacılık ve Finans	233	209,45	48802,00	19001,00	,263
	İşletme	174	196,70	34226,00		
Emeklilik ve Sigortacılık (ES)	Bankacılık ve Finans	233	217,85	50759,00	17044,00	,004
	İşletme	174	185,45	32269,00		
Finansal Tablo-lar (FT)	Bankacılık ve Finans	233	209,09	48717,00	19086,00	,285
	İşletme	174	197,19	34311,00		
Yatırım (Y)	Bankacılık ve Finans	233	222,28	51792,00	16011,00	,000
	İşletme	174	179,52	31236,00		
Vergi ve Mevzu-at (VM)	Bankacılık ve Finans	233	211,91	49374,00	18429,00	,097
	İşletme	174	193,41	33654,00		
33.Soru	Bankacılık ve Finans	233	182,21	42455,50	15194,50	,000
	İşletme	174	233,18	40572,50		
Matematik ve Faiz Hesapla-maları (MFH)	Bankacılık ve Finans	233	212,50	49513,50	18289,50	,083
	İşletme	174	192,61	33514,50		

4.7. Öğrenim Türleri ile Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyeleri İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim türleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik Mann Whitney U testi anket soru grupları bazında test edilmiş ve sonuçlar Tablo 8'de yer almaktadır. Sonuçlara göre anket soru grupları bazında öğrencilerin öğrenim türlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Bu nedenle, H_3 hipotezi tüm anket soru grupları için reddedilmiştir.

Tablo 8. Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyesinin Öğrenim Türüne Göre Farklılığının Analizi

Anket Soru Grupları	Öğrenim Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF)	Örgün Öğretim	225	207,88	46774,00	19601,00	,449
	İkinci Öğretim	182	199,20	36254,00		
Bireysel Bankacılık (BB)	Örgün Öğretim	225	207,01	46577,00	19798,00	,553
	İkinci Öğretim	182	200,28	35451,00		
Emeklilik ve Sigortacılık (ES)	Örgün Öğretim	225	199,94	44987,00	19562,00	,419
	İkinci Öğretim	182	209,02	38041,00		
Finansal Tablolar (FT)	Örgün Öğretim	225	206,08	46369,00	20006,00	,674
	İkinci Öğretim	182	201,42	36659,00		
Yatırım (Y)	Örgün Öğretim	225	202,54	45570,50	20145,50	,774
	İkinci Öğretim	182	205,81	37457,50		
Vergi ve Mevzuat (VM)	Örgün Öğretim	225	195,59	44007,00	18582,00	,089
	İkinci Öğretim	182	214,40	39021,00		
33.Soru	Örgün Öğretim	225	205,25	46180,50	201945,00	,783
	İkinci Öğretim	182	202,46	36857,50		
Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH)	Örgün Öğretim	225	210,67	47400,00	18975,00	,191
	İkinci Öğretim	182	195,76	35628,00		

4.8. Sınıf ile Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyeleri İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik Mann Whitney U testi anket soru grupları bazında test edilmiş ve sonuçlar Tablo 9'da yer almaktadır. Sonuçlara göre Finansal Tablolar (FT) ($p=,045$, $p<,05$) ve 33. Soru ($p=,003$, $p<,05$) anket soru gruplarında öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılıklar bulunmaktadır. Diğer anket soru gruplarında öğrencilerin bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H4 hipotezi, Finansal Tablolar (FT) ve 33. Soru alt gruplarına

göre kabul edilmektedir. Sıra ortalamalarına bakıldığında Finansal Tablolar (FT) ve 33. Soru alt gruplarında dördüncü sınıf öğrencilerinin, üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 9. Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyesinin Sınıflara Göre Farklılığının Analizi

Anket Soru Grupları	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF)	3.sınıf	116	216,02	25058,50	15483,50	,184
	4.sınıf	291	199,21	57969,50		
Bireysel Bankacılık (BB)	3.sınıf	116	192,97	22384,00	15598,00	,217
	4.sınıf	291	208,40	60644,00		
Emeklilik ve Sigortacılık (ES)	3.sınıf	116	210,47	24414,50	16127,50	,464
	4.sınıf	291	201,42	58613,50		
Finansal Tablolar (FT)	3.sınıf	116	186,55	21640,00	14854,00	,045
	4.sınıf	291	210,96	61388,00		
Yatırım (Y)	3.sınıf	116	196,41	22783,50	15997,50	,397
	4.sınıf	291	207,03	60244,50		
Vergi ve Mevzuat (VM)	3.sınıf	116	190,72	22123,50	15337,50	,128
	4.sınıf	291	209,29	60904,50		
33.Soru	3.sınıf	116	179,96	20875,50	14089,50	,003
	4.sınıf	291	213,58	62152,50		
Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH)	3.sınıf	116	200,53	23261,50	16475,50	,699
	4.sınıf	291	205,38	59766,50		

5. SONUÇ

Finansal serbestleşme ve küreselleşmenin etkisi ile birlikte bireylerin yatırım, tasarruf ve borçlanmaya yönelik finansal karar süreçlerinde alternatiflerinin arttığı görülmektedir. Bireylerin öğrencilik veya iş yaşamlarında mevcuttaki ve gelecekteki yaşam standartlarının korunmasında ve bu standartların arttırılmasında almış oldukları finansal eğitim ile bağlantılı finansal okuryazarlık düzeyleri belirleyici bir unsur olmaktadır. Yatırım, tasarruf ve borçlanma karar süreçlerinde bireyin alacağı hatalı ya da yanlış kararlar mikro ölçekte bireyi finansal açıdan olumsuz etkilerken, makro ölçekte ise ülkede kaynakların verimsiz kullanımına neden olacaktır. Özellikle bireylerin öğrenim hayatlarında finansal eğitim almaları zorunluluk haline gelmiştir. Bu zorunluluğa binaen bu çalışmada, finansal eğitim almış lisans seviyesindeki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmıştır.

Giresun Üniversitesi'nde 407 öğrenci örnekleme dahil edilerek yapılan çalışmada; ankete katılan öğrencilerin cinsiyetleri bakımından hemen hemen bir denge söz konusu olduğu, Bankacılık ve Finans bölümünü okuyan öğrenci sayısının, dördüncü sınıfta ve örgün öğretimde okuyan öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Baba ve anne öğrenim durumlarında ise yüksek oranlarda ilköğretim öğrenim durumu baskındır. Kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımı yüksek oranda görülürken, bireysel emeklilik sistemine katılım çok düşük seviyede kalmıştır.

Öğrencilerin verdikleri doğru cevaplar üzerinden oluşturulan finansal okuryazarlık genel başarı seviyeleri yüzde 61,26'dır. Bu sonuç literatürdeki Kılıç vd. (2015), Özen ve Kaya (2015), Başarır ve Sarihan (2017), Çinko vd. (2017) çalışmalarının aksine daha yüksek bir finansal okuryazarlık skoru elde edilirken, Karakoç ve Yeşildağ (2019) çalışmasına göre hemen hemen benzer bir skor elde edilmiştir. Genel değerlendirmede öğrencilerin yüzde 74 oranında en başarılı oldukları alt kategoriler Bireysel Bankacılık (BB) ile Vergi ve Mevzuat (VM) sorularıdır. Öğrencilerin en başarısız oldukları alan ise yüzde 41 ile Yatırım (Y) soru grubu olmuştur. Erkekler kadınlara göre, Bankacılık ve Finans bölümü İşletme bölümüne göre, dördüncü sınıflar üçüncü sınıflara göre, örgün öğretimler ikinci öğretilere göre, kredi kartı ve internet bankacılığı kullananlar kullanmayanlara göre başarı skorları genel değerlendirmede daha yüksektir.

Çalışmada test edilen hipotezler açısından bir değerlendirilmede; öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF), Bireysel Bankacılık (BB), 33. Soru ve Matematik ve Faiz Hesaplamaları (MFH) soru gruplarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bölümleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (TDEF), Emeklilik ve Sigortacılık (ES), Yatırım (Y) ve 33. Soru alt grup bazında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anket soru grupları bazında öğrencilerin öğrenim türlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Son olarak ise, öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında Finansal Tablolar (FT) ve 33. Soru gruplarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Aggarwal, M., and Gupta, M. (2014). Awareness of Financial Literacy Among College Students. *Journal of Management Sciences and Technology*, 2(1), 1-13.

Alkaya, A., ve Yağlı, İ. (2015, Ekim). Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.

Ansong, A., and Gyensare, M. A. (2012). Determinants Of University Working-Students' Financial Literacy At The University Of Cape Coast, Ghana. *International Journal of Business and Management*, 7(9), 126-133.

Barış, S. (2016, Temmuz). Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.

Başarı, Ç., ve Sarıhan, Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 143-162.

Beal, D. J., and Delpachitra, S. B. (2003). Financial Literacy Among Australian University Students. *Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy*, 22(1), 65-78.

Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. 3.bs. Ankara: Pegem Akademi.

Chen, H., and Volpe, R. P. (1998). An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.

Cull, M., and Whitton, D. (2011). University Students' Financial Literacy Levels: Obstacles and Aids. *The Economic and Labour Relations Review*, 22(1), 99–114.

Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S., ve Tekçe, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri: Marmara Üniversitesi Örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.

Danes, S. M., and Hira, T. K. (1987). Money Management Knowledge of College Students. *Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 4-16.

Demir, N., Kaderli, Y., ve Özdemir, M. (2016). *TR32 Bölgesinde Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Çözüm Önerileri Projesi*.

Demirkol, Ö. F., ve Erduru, İ. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Harran Üniversitesi Örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(4), 12-26.

Er, F., Temizel, F., Özdemir, A., ve Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisine Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125.

Ergün, B., Şahin, A., ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-864.

Gökmen, H. (2012). *Finansal Okuryazarlık*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

Gümüş, U. T., ve Pailer, M. K. (2019, Haziran). Öğrencilerin Finans Dersi Alma Durumunun Finansal Okur Yazarlık Seviyesine Etkisi: Bir Nazilli Örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1495-1516.

Jorgensen, B. L. (2007). Financial Literacy of College Students: Parental and Peer Influences . Master Thesis, Virginia Polytechnic Institute and State University.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* 5.bs. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Karaa, İ. E., and Kuğu, T. D. (2016). Determining Advanced and Basic Financial Literacy Relations and Overconfidence, and Informative Social Media Association of University Students in Turkey. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(6), 1865-1891.

Karakoç, M., ve Yeşildağ, E. (2019, Kasım). Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Tespit Etmeye Yönelik Bir Alan Araştırması: Ege Bölgesi'nde Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(3), 511-531.

Kılıç, Y., Ata, H. A., ve Seyrek, İ. H. (2015, Nisan). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.

Kocabıyık, T., ve Teker, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 117-144.

Kozina, F. L., and Ponikvar, N. (2015). Financial Literacy of First-Year University Students: The Role of Education. *International Journal of Management, Knowledge and Learning*, 4(2), 241-255.

Markovich, C. A., and DeVaney, S. A. (1997). College Seniors' Personal Finance Knowledge and Practices. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 89(3), 61-65.

Mckenzie, V. M. (2009). The Financial Literacy of University Students:a Comparison of Graduating Seniors' Financial Literacy and Debt Level. University of South Florida Scholar Commons, Graduate Theses and Dissertations .

OECD/INFE. (2012). *High-Level Principles On National Strategies For Financial Education*.

Özçam, M. (2006). Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler, *Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu*, Ankara.

Özen, E., ve Kaya, Z. (2015). Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Ölçülmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *19. Finans Sempozyumu*. Çorum.

Robb, C. A., and Sharpe, D. L. (2009). Effect of Personal Financial Knowledge on College Students' Credit Card Behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25-43.

Sevim, U. (2019). Lisans Düzeyinde Verilen Finans Eğitiminin Bireylerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerine Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme. G. Karavardar (Ed.) içinde, *İşletme Eğitiminde Güncel Yaklaşımlar* (s. 143-169). Ankara : Gazi Kitabevi.

Şamiloğlu, F., Kahraman, Y. E., ve Bağcı, H. (2016). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama.

Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 308-318.

Temizel, F., ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-86.

Thapa, B. S., and Nepal, S. R. (2015). Financial Literacy in Nepal: A Survey Analysis from College Students. *Nrb Economic Review*, 27(1), 49-74.

Tuna, G., ve Ulu, M. O. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 128-140.

Volpe, R. P., Chen, H., and Pavlicko, J. J. (1996). Personal Investment Literacy Among College Students: A Survey. *Financial Practice and Education*, 86-94.

Yazıcıoğlu, Y., ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz Contuk, F. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Durumunu Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği . *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(77), 115-136.